

نقش خاکشناسان در جایگزینی روشهای سنتی آبیاری با آبیاری تحت فشار

محمد بای بوردی*

چکیده: در برنامه دوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، قرار است در حدود بیش از یک میلیون هکتار از زمینهای کشاورزی با روشهای آبیاری بارانی و قطره‌ای تجهیز شده و به بهره‌برداری رسند. چون اغلب خاکهای ایران از انواع آهکی، گچی، آهکی گچی با روکشی از انواع نمکها هستند، لذا برای کامیابی این طرح بزرگ ملی، لازم است تمهیداتی در این زمینه پیش‌بینی و پیش از آغاز این جابجائی مورد مطالعه قرار گیرند. ترکیب انواع این کانیه‌ها و شوری ذاتی خاک یا ناشی از آب آبیاری، بسترهای گوناگونی را برای کشت رقم می‌زنند. خاک‌شناسان کشور می‌توانند و باید با شناسائی زمین‌های مناسب، اولویت و ترتیب و توالی خاکهائی را که باید زیر کشت‌های مشخص قرار گرفته و با آبیاری بارانی و قطره‌ای، آبیاری شوند، مشخص سازند، نیاز آبی کشت‌های مختلف را در استانهای کشور تخمین زده و پس از تعیین ویژگیهای فیزیکی خاک، مقدار آب قابل استفاده و انبار شده در خاک را با توجه به عمق نفوذ و گسترش ریشه‌ها، برآورد نموده، تناوب و نوبت آبیاری را در آبیاری بارانی و بده قطره چکانها را در آبیاری قطره‌ای معین کرده و با توجه به کیفیت منابع آب و خاک، زمان و لزوم آبشویی کلان املاح و چگونگی اجرای آنرا پیش‌بینی کرده و برنامه آنرا تنظیم‌کنند و بالاخره چون کوددهی به خاک در آبیاری‌های تحت فشار اغلب از طریق آب آبیاری صورت می‌گیرد، لذا برنامه در خور این شیوه را برای عناصر اصلی تغذیه گیاه و در هنگام ضرورت، افزودن عناصر کمیاب و سموم آفات، بیماریها و علف‌کشها را تهیه و پیشنهاد نمایند، زیرا هدف نهائی از اجرای چنین طرحی، افزایش عملکردها، کاهش مصرف آب، کاهش مصرف کود و سموم، پایش زیست بوم و نهادینه کردن فرایند کشاورزی پایدار است و در صورتیکه نکات یاد شده به درستی مورد ارزیابی قرار نگیرند، کامیابی طرح، خلل‌پذیر خواهد شد.

---

*- مهندس مشاور و مدرس دانشگاه